

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІТ-ПРАВО» Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) Спеціальність: <u>F3 Комп'ютерні науки</u> Рік навчання: <u>1-й, семестр 2-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>4 кредити</u> Назва кафедри: <u>Права</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	к.пед.н., доцент Маньгора Володимир Васильович
Контактна інформація лектора (e-mail)	vmangora@gmail.com

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «ІТ-право» є вибірковою компонентою ОПП.

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 24 год.; практичні заняття – 22 год., самостійна робота – 74 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття. Підсумковий контроль – залік.

При вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з таких дисциплін: «Загальні правові засади та академічна доброчесність», «Програмування».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні дисципліни «Методології управління ІТ проектами», а також при проходженні виробничої практики та при підготовці кваліфікаційної роботи.

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «ІТ-право» спрямована на забезпечення фундаментальної та практичної професійної підготовки у сфері правового регулювання інформаційних технологій, цифрових правовідносин та діяльності суб'єктів ІТ-сфери. Дисципліна формує системні знання щодо основ ІТ-права, джерел і принципів правового регулювання цифрового середовища, правового статусу ІТ-фахівців та ІТ-компаній, договірних відносин у сфері інформаційних технологій, а також особливостей правової охорони програмного забезпечення, баз даних та інших об'єктів інтелектуальної власності.

Особливу увагу приділено правовим аспектам обробки та захисту персональних даних, забезпечення кібербезпеки, використання цифрових технологій, електронних документів і електронних правочинів, функціонування цифрових платформ та хмарних сервісів, а також правовим

викликам застосування штучного інтелекту, великих даних та автоматизованих інформаційних систем. Дисципліна спрямована на формування у здобувачів сучасних правових, цифрових та аналітичних компетентностей, необхідних для правомірного проектування, розроблення, впровадження й використання програмних продуктів та інформаційних систем, управління правовими ризиками в ІТ-проектах, дотримання вимог законодавства у цифровому середовищі та прийняття обґрунтованих рішень з урахуванням правових і етичних аспектів діяльності у сфері інформаційних технологій.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «ІТ-право» є формування професійних знань, умінь та компетентностей щодо правового регулювання інформаційних технологій, цифрових правовідносин і діяльності суб'єктів ІТ-сфери, а також застосування правових норм у процесі розроблення, впровадження та використання програмного забезпечення й інформаційних систем.

Дисципліна спрямована на формування здатності аналізувати правові аспекти діяльності у сфері інформаційних технологій, визначати правовий статус учасників ІТ-відносин, застосовувати норми щодо інтелектуальної власності, захисту персональних даних, кібербезпеки, електронних правочинів та електронного документообігу, оцінювати правові ризики під час реалізації ІТ-проектів, а також аналізувати правові особливості використання цифрових платформ, хмарних технологій, штучного інтелекту та інших сучасних цифрових рішень.

Завдання вивчення дисципліни

Завданням навчальної дисципліни «ІТ-право» є набуття здобувачами теоретичних знань і практичних навичок щодо: основ правового регулювання інформаційних технологій та цифрових правовідносин; системи джерел ІТ-права і правового статусу учасників ІТ-відносин; особливостей правового регулювання діяльності ІТ-компаній та професійної діяльності ІТ-фахівців; укладання, виконання та правового супроводу договорів у сфері інформаційних технологій; правової охорони програмного забезпечення, баз даних, цифрового контенту та інших об'єктів інтелектуальної власності; застосування положень щодо авторського права, ліцензування та відкритих ліцензій у процесі розроблення і використання програмних продуктів; правових засад збору, обробки, зберігання та захисту персональних даних; правових механізмів забезпечення кібербезпеки та протидії кіберправопорушенням; використання електронного документообігу, електронного підпису, електронної ідентифікації та укладення електронних правочинів; правового регулювання цифрових платформ, хмарних технологій та онлайн-сервісів; аналізу правових аспектів використання штучного інтелекту, великих даних та автоматизованих інформаційних систем; визначення та оцінювання правових ризиків під час проектування,

розроблення, впровадження й використання інформаційних систем; застосування сучасних правових інструментів захисту прав та законних інтересів учасників ІТ-відносин; розвитку аналітичного та правового мислення, здатності самостійно аналізувати нормативно-правові акти, визначати юридично значущі обставини, обґрунтовувати правові рішення та оцінювати наслідки їх застосування; формування професійної відповідальності, правової культури, цифрової грамотності та здатності ефективно працювати в міждисциплінарних командах під час створення, впровадження та використання сучасних цифрових технологій.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувати такі програмні компетентності:

Інтегральну компетентність (ІК) – здатність розв’язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері комп’ютерних наук.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК4. Здатність збирати і аналізувати дані (включно з великими), для забезпечення якості прийняття проєктних рішень.

СК7. Здатність розробляти програмне забезпечення відповідно до сформульованих вимог з урахуванням наявних ресурсів та обмежень.

СК8. Здатність розробляти і реалізовувати проєкти зі створення програмного забезпечення, у тому числі в непередбачуваних умовах, за нечітких вимог та необхідності застосовувати нові стратегічні підходи, використовувати програмні інструменти для організації командної роботи над проєктом.

СК10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість ІТ-проєктів, інформаційних та комп’ютерних систем різного призначення, застосовувати міжнародні стандарти оцінки якості програмного забезпечення інформаційних та комп’ютерних систем, моделі оцінки зрілості процесів розробки інформаційних та комп’ютерних систем.

СК11. Здатність ініціювати, планувати та реалізовувати процеси розробки інформаційних та комп’ютерних систем та програмного забезпечення, включно з його розробкою, аналізом, тестуванням, системною інтеграцією, впровадженням і супроводом.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

РН3. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері комп’ютерних наук до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

РН4. Управляти робочими процесами у сфері інформаційних технологій,

які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

РН5. Оцінювати результати діяльності команд та колективів у сфері інформаційних технологій, забезпечувати ефективність їх діяльності.

РН13. Оцінювати та забезпечувати якість інформаційних та комп'ютерних систем різного призначення.

РН15. Виявляти потреби потенційних замовників щодо автоматизації обробки інформації.

РН17. Виявляти та усувати проблемні ситуації в процесі експлуатації програмного забезпечення, формулювати завдання для його модифікації або реінжинірингу.

РН18. Збирати, формалізувати, систематизувати і аналізувати потреби та вимоги до інформаційної або комп'ютерної системи, що розробляється, експлуатується чи супроводжується.

РН19. Аналізувати сучасний стан і світові тенденції розвитку комп'ютерних наук та інформаційних технологій.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через обговорення правових аспектів ІТ-проектів, аналіз практичних кейсів, підготовку правових позицій та презентацію результатів вирішення правових ситуацій у сфері інформаційних технологій); лідерські навички (формуються через організацію роботи малих проектних груп, розподіл ролей під час аналізу ІТ-правовідносин, координацію спільної роботи над правовими кейсами та прийняття обґрунтованих рішень); критичне мислення (розвивається шляхом аналізу нормативно-правових актів, виявлення правових ризиків ІТ-проектів, оцінювання правових наслідків використання програмного забезпечення, даних, цифрових платформ та технологій штучного інтелекту); креативність (розвивається під час пошуку правових способів розв'язання нестандартних ситуацій у цифровому середовищі, розроблення моделей правового захисту програмних продуктів, даних та результатів ІТ-діяльності, а також формування альтернативних варіантів договірних і організаційно-правових рішень); навички командної взаємодії та управління проектами (формуються через виконання групових практичних завдань, спільний аналіз договорів та правових кейсів, моделювання процесів правового супроводу ІТ-проектів і розподіл відповідальності між учасниками команди); цифрова та правова грамотність (розвивається шляхом використання сучасних цифрових ресурсів для пошуку й аналізу законодавства, роботи з електронними документами та правовими інформаційними системами, оцінювання правових аспектів використання цифрових технологій, захисту персональних даних, інтелектуальної власності, кібербезпеки та штучного інтелекту).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	ІТ-право: поняття, предмет, джерела та система правового регулювання цифрової сфери	2	2	6
2	Правовий статус ІТ-фахівця та ІТ-компанії. Договори у сфері інформаційних технологій	2	2	6
3	Інтелектуальна власність у сфері ІТ: авторське право, комп'ютерні програми, бази даних та відкриті ліцензії	2	2	6
4	Правове регулювання створення, використання та захисту програмного забезпечення	2	2	8
5	Персональні дані та приватність у цифровому середовищі	2	2	8
6	Кібербезпека та юридичні засади протидії кіберзлочинності	2	2	8
7	Електронні правочини, електронний документообіг та електронна ідентифікація	2	2	8
8	Правове регулювання хмарних технологій, цифрових платформ та онлайн-сервісів	2	2	8
9	Штучний інтелект, великі дані та автоматизовані системи: сучасні правові виклики	4	4	8
10	Юридична відповідальність у ІТ-сфері та вирішення ІТ-спорів. Тенденції розвитку ІТ-права	4	2	8
Разом		24	22	74

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання.

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Види самостійної роботи

№ п/п	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних та практичних занять	12	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни	24	щотижнево	Усне та письмове опитування
3	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентації, презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	24	4 рази на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, презентація проекту, усний захист
4	Підготовка до контрольних робіт та тестування	14	2 рази на семестр	Тестування у системі Сократ
Разом		74		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бачинський Т.В., Радейко Р.І., Харитонova О.І. Основи ІТ-права : навчальний посібник. 4-те вид., стереотипне. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 244 с.

2. Жевелєва І. С. ІТ-право : навчальний посібник. Київ : Національна академія Служби безпеки України, 2023. 156 с.

3. Murray A. Information Technology Law: The Law and Society. 5th ed. Oxford : Oxford University Press, 2023. DOI: <https://doi.org/10.1093/he/9780192893529.001.0001>.

4. Walters R., Novak M. Cyber Security, Artificial Intelligence, Data Protection & the Law. Singapore : Springer, 2021. 458 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-981-16-1665-5>.

5. Custers B., Fosch-Villaronga E. (eds.). Law and Artificial Intelligence: Regulating AI and Applying AI in Legal Practice. The Hague : T.M.C. Asser Press, 2022. 569 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-94-6265-523-2>.

6. Nikolinakos N. Th. EU Policy and Legal Framework for Artificial Intelligence, Robotics and Related Technologies – The AI Act. Cham : Springer, 2023. 741 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-27953-9>.

7. Bieker F. The Right to Data Protection: Individual and Structural Dimensions of Data Protection in EU Law. The Hague : T.M.C. Asser Press, 2022. 300 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-94-6265-503-4>.

8. Tzimas T. Legal and Ethical Challenges of Artificial Intelligence from an International Law Perspective. Cham : Springer, 2021. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-78585-7>.

Додаткова література

1. Харитонов Є. О., Сафончик О. І., Некіт К. Г. та ін. ІТ-право та інформаційна безпека : навчально-методичний посібник. Одеса, 2023. 80 с. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.25962>
2. Святошнюк А. Л. ІТ-право : електронні методичні рекомендації до практичних занять. Одеса, 2023. 51 с.
3. Тицька Я. О., Поварчук Н. С. Доктринальні підходи щодо визначення статусу права інформаційних технологій. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 41–46. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.1.6>.
4. Тихомиров О. О., Ватраль А. В., Мельник Д. С. та ін. Актуальні проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник. Одеса : Юридика, 2024. 263 с.
5. Бабанін С.В. Запобігання комп'ютерним кримінальним правопорушенням : науково-практичний посібник. Дніпро : ДДУВС, 2022. 80 с.
6. Бодунова О. М. Теоретико-прикладні основи запобігання злочинності у сфері інформаційних технологій : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 344 с.
7. Wischmeyer T., Rademacher T. (eds.). *Regulating Artificial Intelligence*. Cham : Springer, 2020. 388 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-32361-5>.
8. Ausloos J. *The Right to Erasure in EU Data Protection Law*. Oxford : Oxford University Press, 2020. DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198847977.001.0001>.
9. Gellert R. *The Risk-Based Approach to Data Protection*. Oxford : Oxford University Press, 2020. DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198837718.001.0001>.
10. Hewage C., Yasakethu L., Jayakody D. N. K. (eds.). *Data Protection: The Wake of AI and Machine Learning*. Cham : Springer, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-76473-8>.
11. Raposo V. L. (ed.). *The European Artificial Intelligence Act: Promises and Perils?* Cham : Springer, 2025. 589 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-98406-8>.
12. WIPO. *Generative AI: Navigating Intellectual Property*. Geneva : World Intellectual Property Organization, 2024. URL: <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4713>.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. Поточна редакція від 14.06.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2297-17>
2. Верховна Рада України. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. Поточна редакція від 31.07.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20>.

3. Верховна Рада України. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2163-19>.

4. European Parliament and Council. Regulation (EU) 2024/1689 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>.

5. European Parliament and Council. Regulation (EU) 2022/2065 on a Single Market for Digital Services (Digital Services Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>.

6. European Parliament and Council. Directive (EU) 2022/2555 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union (NIS 2 Directive). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555>.

7. European Parliament and Council. Regulation (EU) 2022/2554 on digital operational resilience for the financial sector (DORA). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2554/oj>.

8. European Data Protection Board (EDPB). Guidelines 01/2025 on Pseudonymisation. URL: https://www.edpb.europa.eu/public-consultations/guidelines-012025-on-pseudonymisation_en.

9. European Commission. AI Act: Shaping Europe's digital future. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>.

10. World Intellectual Property Organization (WIPO). Generative AI: Navigating Intellectual Property. URL: <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4713>.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	4
2	Участь у роботі на практичних заняттях	14
3	Виконання самостійної роботи	7
4	Виконання контрольних робіт / тестування	5
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3
7	Участь у роботі на практичних заняттях	15
8	Виконання самостійної роботи	7
9	Виконання контрольних робіт, тестування	5
	Всього за атестацію 2	30
10	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності	10
	Підсумкове тестування (екзамен)	30
	Разом	100

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав менше 35 балів, то він не допускається до екзамену. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками контрольних заходів є виконання індивідуальної творчої роботи (презентації).

Під час виконання навчальних завдань, а також завдань поточних та підсумкових контрольних заходів не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Переведення балів внутрішньої 100-бальної шкали в національну здійснюється у відповідності до шкали.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням